

***Rolandt Tweehuysen ontvoert de lezer naar
"een fictief land waar alles echt moet zijn"***

Welkom in Spokanië!

"Zij van Liftka hebben hun slechte naam natuurlijk niet alleen te danken aan onze kwaaddenkendheid. Laten we maar ronduit zeggen dat de afschuwelijke behandeling waaraan ze de reus Berref hebben blootgesteld zeker heeft bijgedragen tot ons weinig fraaie beeld van Liftkajanen."

Welkom in Spokanië! Een eilandenrijk in de Atlantische Oceaan ruim 500 kilometer ten zuidwesten van Ierland. Berref is het hoofdeiland waarop de hoofdstad Hirdo ligt. Liftka is zijn natuurlijke rivaal. Het is het op één na grootste eiland.

Het citaat aan het begin komt uit een van de vele Berrefse volksverhalen. De bewoners van Liftka zouden ooit Berref, de sterkste reus ter wereld, met gebonden voeten in zee hebben gegooid. De reus wist zich ondanks een afgezaagde arm boven water te houden en "sindsdien ligt het eiland Berref, als het grootste, alleraangenaamst oprijzende stuk land in zee, waarop wij wonen en dat ons altijd met mildheid voedt."

Lezer, doe geen moeite de atlas te raadplegen. U zult het koninkrijk met zijn 7,3 miljoen inwoners waar koning Huron Herco Loefe IV de scepter zwaait, vergeefs zoeken op de wereldkaart. Spokanië is ontsproten aan het brein van taalwetenschapper en kenner van de Scandinavische talen en cultuur, Rolandt Tweehuysen (53). Het bestaat niet, of toch wel...?

Op een regenachtige dag rijden we naar het noorden van Nederland. De aanwijzingen volgend - 'door een grote vlakte, bij de T-splitsing links, het derde huis aan de linkerkant' – bereiken we gemakkelijk ons doel: een idyllisch gelegen optrekje verscholen in het platte groen van de provincie Friesland.

Hier woont de geestelijke vader van Spokanië met zijn vriend Joost den Haan die, laten we zeggen, culturele en kunstzinnige zaken in portefeuille heeft. Hij schrijft onder meer de volksverhalen en legenden. De vrolijke hond die de bezoekers overenthousiast welkom heet, is van een onduidelijk ras, concluderen wij. Maar daarmee gaan we prompt de mist in. Het blijkt een rasechte Gálpiy'se berghond, in Spokanië wel te verstaan.

In de huiskamer die met veel blank hout is ingericht, hangt een studentikoze jaren zeventig sfeer. Veel boeken tegen de wanden zoals dat bij taalwetenschappers - Den Haan studeerde ook Scandinavistiek - te verwachten is. In een middaglang gesprek beantwoordt Tweehuysen geduldig alle vragen over zijn hobby die van lieverlee een geheel eigen leven is gaan leiden.

Onschuldig

Het begon allemaal heel onschuldig in Leiden toen de kleine Rolandt een jaar of zes was. "Heel veel jonge kinderen zijn bezig met fantasielanden. Ik had Spokenland bedacht; een vriendje Heksenland. Wij deden 'krantjes' bij elkaar in de brievenbus met het laatste – verzonnen – nieuws. Kwam er een dringend bericht dat de koning ziek was en er geen medicijnen waren, dan plunderde ik het specerijenrekje van mijn moeder om te helpen. In die sfeer."

Op de middelbare school raakte Tweehuysen gefascineerd door talen en met name de verbanden die ertussen bestaan. Als zijn klasgenoten gingen voetballen, trok de stille

jongen zich terug op zijn kamertje en stelde zich tot doel een taal te bedenken. Hij vertelt, nog steeds een beetje schuchter, dat in de vierde klas zijn geheim openbaar werd. "Een leraar die Onze Vaders in alle talen verzamelde, vroeg me het Onze Vader in het Spokaans te vertalen. Toen kwam iedereen te weten waar ik in mijn vrije tijd mee bezig was. Er ontstond een tweedeling in de klas. De ene helft zag erin de bevestiging dat ik een idioot was; de andere helft vond het wel interessant. De reacties zijn nog steeds hetzelfde."

Het Spokaans groeide van een schoolschriftje uit tot een taal met 30.000 woorden en een grammatica van 1500 getypte vellen die in twee overvolle ordners op tafel liggen. "De grammatica is uniek. Er zit alles in dat van een taal, een taal maakt", benadrukt Tweehuysen. "Afwijkende regels die nergens voorkomen. Dialecten. Varianten. Plat taalgebruik. Fouten die Spokaniërs maken. Noem maar op."

Collega's op de universiteit waar Tweehuysen tot vijf jaar terug taalwetenschappen doceerde, trokken de 'echtheid' van het Spokaans als taal in twijfel. Ze vinden het onzin want je kunt niet empirisch bewijzen dat het een natuurlijke taal is. Er wordt niemand geboren en opgevoed met het Spokaans als moedertaal. Tweehuysen: "De spreek- en luistervaardigheid is inderdaad een handicap. Ik spreek het zelf ook niet vlot. Maar het is ook nooit mijn bedoeling geweest er een wereldtaal van te maken."

Een van de frustraties van Tweehuysen is dat "helaas weinigen geïnteresseerd zijn in de details van een taal". Het is voor hem dus een zegen dat door de ontwikkeling van de taal het land is gegroeid. "De taal is het fundament geweest voor Spokanië. Naarmate de taal gedetailleerder werd, ontwikkelde het zich verder."

Het land is opgetuigd met allerlei zaken die een land behoort te hebben. Naast de taal, is er een officiële vlag en een wapen. Het koninkrijk heeft een koning, een kabinet, een parlement en wetten. Een bureau voor de statistiek zorgt voor de cijfers. Spokanië heeft ook een postbus in Amsterdam en een website op internet. In de reisgids *Uit in Spokanië – Nooit weg* (1982), staat het concept voor het eerst uitgebreid beschreven.

Onbekend

Ondanks dat boek en zijn opvolger vorig jaar over het eiland Berref, is Spokanië voor velen een onbekend fenomeen gebleven. Tweehuysen wijt die onbekendheid en de slechts sporadische vermelding in de media aan de isolationistische politiek die de Spokanische leiders al eeuwenlang voeren. "Het land probeert zichzelf te bedruipen en beperkt import en export tot een minimum. De neutraliteit mag nooit in het gedrang komen. Spokanië bemoeit zich niet met buitenlandse problemen. Wil ook geen stem hebben in internationale organisaties. In de laatste jaren woedt wel een discussie of Spokanië zou moeten toe treden tot de Europese Unie."

De realiteit gebiedt dat het land zich in de 21^e eeuw niet meer kan afsluiten van de buitenwereld. "Isolationisme is steeds moeilijker vol te houden. In de jaren tachtig kon je bijvoorbeeld nog niet automatisch telefoneren met het buitenland. In een tijd van mobiele telefoons en internet is afzijdigheid niet meer vol te houden. Het zit me wel eens een beetje dwars dat Spokanië niet is opgenomen in de lijst van internationale netnummers. Alle afkortingen van luchthavens in Spokanië komen wel voor op de internationale lijst."

Spokanië is dus geen statisch geheel. Integendeel, het land is voortdurend in beweging, zoals dat gaat in de wereld. Eens in de vier jaar worden bijvoorbeeld parlementsverkiezingen gehouden. "Dat is nog een heel werk. Elke keer verkiezingen uitdenken. Met verkiezingsprogramma's voor de politieke partijen. Dat moet dan ook weer resulteren in een reële zetelverdeling in de Kamer", verklaart Tweehuysen zorgelijk.

In *Spokanië: Berref* lezen we: "In de huidige coalitie, waarin conservatieven en socialisten een gelijk aandeel hebben, is er een patstelling met betrekking tot een herziening van het buitenlandbeleid. De kans is groot dat de verkiezingen in 2001 zullen leiden tot een coalitie tussen socialisten en liberalen. In dat geval kunnen we grote politieke hervormingen verwachten."

De koers van de Spokanische munt, de herco, is enkele jaren geleden op *f* 2,20 vastgesteld. Één herco is daarmee gelijk aan één euro. "In een ver verleden was de koers zeven gulden. Maar dat kun je niet doen. De prijzen liggen vast. Ik wil het land niet idioot duur laten zijn. Laat ik het zo stellen: als ik als Nederlander daar ben, moet ik niet het idee hebben dat ik duur uit ben. Toen ik de waarde terugbracht, wist ik niet dat de euro ook op *f* 2,20 zou uitkomen. Dat is toeval."

Spokanië wordt met de dag omvangrijker. "Onlangs kregen we de vraag hoe het met de Spokanische films is gesteld. Daar hebben we nog niets van op de website staan. Joost is bezig dit hiaat op te vullen. En zo dijt de geschiedenis van het land uit."

Als reisgidsen, die over Berref is zelfs uitgegeven in de bekende Dominicus-reeks, zijn de boeken over Spokanië uiteraard omstreden. De vorm zorgt voor verwarring. "Het gaat over een fantasieland. De beschrijvingen moeten de concrete bezoeken weergeven. We proberen een onderhoudend boek te maken. Trouwens meer dan de helft is door Joost geschreven. De Spokanische wereld ligt voor een deel vast, voor een deel niet. Net als in een roman. Het boek over Berref is een roman in de vorm van een reisgids. Zo simpel ligt het."

Realiteit

Tweehuysen weigert lid te worden van het Genootschap voor Geofictie waarin de bedenkers van fantasielanden zijn verenigd. "Ik wil Spokanië presenteren als realiteit. In het genootschap gaan mensen met verzonnen landen met elkaar in de clinch. Sommigen zijn koning van hun eigen fictie. Ik wil het serieuze aspect erin houden. Daar onderscheid ik me mee. Spokanië is geen lolletje. Alles moet kloppen. Tot in de details. Het is een fictief land waar alles echt moet zijn."

Zijn eigen rol in Spokanië omschrijft hij als: "Een Nederlander die daar al heel lang komt en er een optrekje heeft. In mijn gedachten ben ik in dat land aanwezig. Ik heb een verblijfsvergunning. Een paspoort kan niet want ik heb de Nederlandse nationaliteit." Hij heeft wel een identiteitsbewijs, uitgegeven door het Spokanisch Consulaat in Amsterdam en een rijbewijs. Beide documenten compleet met pasfoto, en officiële stempels en handtekeningen. "Het rijbewijs is al lang verlopen. Ik zal een nieuwe maken. Dat kan nu veel mooier met de computer."

Op de vraag wat de lol is van het zo reëel mogelijk op de kaart zetten van een fictief land, antwoordt Tweehuysen opeens fel: "Het is helemaal geen lol. Ik kan er niet meer buiten. Het is een levenswerk. Ik kan het niet meer weggoien. Noem het maar een obsessie." Enige momenten later blijkt hij nog steeds wel degelijk lol te beleven aan zijn geesteskind. "Een foto vinden en denken: dat is de koning! Nieuwe landkaarten tekenen. Dat vind ik leuk. Ik ben dol op landkaarten. Het alsmaar streven naar echtheid en authenticiteit is ook zo iets."

Als een van de non-fictieve hoogpunten in het bestaan van Spokanië geldt de ondertekening van een luchtvaartverdrag met Nederland. Ondertekenaars op 24 juni 1983 waren de Spokanische minister van Transport, Lõra Emmerliyst-Oliyi en zijn Nederlandse collega Neelie Smit-Kroes. Het klinkt onwaarschijnlijk, maar een foto die in het boek is afgedrukt levert het bewijs. Hoe heeft Tweehuysen dat voor elkaar gekregen?

Tweehuysen: "Ja, dat is eigenlijk wel een gek verhaal. Een topambtenaar van de Rijksluchtvaartdienst was aanwezig bij een lezing van mij over Spokanië. Na afloop

schoot hij mij aan. We praatten wat en ik zou nog van hem horen. Inderdaad. Ik werd uitgenodigd naar Den Haag. Of ik mee wilde doen in een rollenspel om de opvolgster van die man 'ervaring' op te laten doen met het onderhandelen over luchtvaartverdragen. Nou, dat heb ik gedaan. Samen met de ervaren man tegenover de inkomende ambtenaar. De overeenkomst is nadat de stukken in het Spokaans waren vertaald, ondertekend door de ministers."

Als Tweehuysen figuranten nodig heeft, vindt hij altijd wel familieleden of vrienden bereid mee te werken. De foto's in zijn boeken komen uit zijn privé-collectie. Vakantiekiekjes waar de opschriften uit gehaald zijn, illustreren Spokanische steden en landschappen. Familieportretten. Één geheim wil hij wel prijsgeven. Het markante hoofd van de grootvader van zijn moeder staat model voor de filosoof Tulfy Pârges.

Zijn hobby is voor hem ook 'gewoon business' geworden. "Ik heb het handelsmerk laten registreren. Van Spokanië is al misbruik gemaakt. Ergens is tijdens een feestweek worst volgens Spokanisch recept te koop aangeboden. Ik wil voorkomen dat Spokanië commercieel wordt gebruikt door anderen. Er wordt heel veel gepikt en gejat. Je moet ontzettend oppassen. We willen zelf producten op de markt brengen uit Spokanië en we bereiden een tentoonstelling voor met Spokanische kunst. Verder willen we een CD uitbrengen met liederen in het Spokaans, gezongen door Mania Kats die ze op haar repertoire heeft."

In Spokanische sferen blijkt de grens tussen fantasie en werkelijkheid onbestaanbaar. De bedenker: "Steeds meer mensen spelen het spel mee. Ik ga er vanuit dat iedereen zich realiseert dat Spokanië niet echt is. Een geschiedenis die is verzonnen. Een taal die niemand spreekt. De vraag naar het nut van zoiets is niet valabel. Is de tijdsbesteding aan computerspelletjes soms wel nuttig?"

Literatuur: *Uit in Spokanië – Nooit Weg* (Ploegsma, 1982);
Spokanië: Berref (Dominicus-reeks, Gottmer, 2000)

Nuttige adressen: www.spocania.com en e-mail: info@spocania.com
Spokanisch Consulaat, Postbus 3774, 1001 AN Amsterdam